

EBON ANDERSSON - FLICKAN FRÅN MAJORNA SOM BLEV AKADEMIKER, RIKSDAGSMAN OCH HÖGERKVINNOLEDARE

Ingegerd Troedsson vid 10-årsjub 9 november 2011 av Moderata kvinnors historia

Första gången jag "mötte" Ebon Andersson var 1947, när jag 18 år gammal började läsa nationalekonomi vid Stockholms högskola. Utbildningen skedde i Socialinstitutets byggnad vid Odenplan. Då och då visade hon sig i samhällsvetenskapliga bibliotekets inglasade personalrum med blicken strängt svepande ut över läsesalen. Allt småprat upphörde och ordningen blev total. Med sin högresta gestalt, mansaktiga frisyra och barska blick ingav hon en otrolig respekt. Att hon både var bibliotekets chef och riksdagsman visste vi. Men få anade att hon också hade ett härligt sinne för humor.

Ebon föddes i november 1896 i Majorna i Göteborg. Pappa sjömannen seglade på fjärran land och "min mor måste för det mesta arbeta 'ute'. Själv sköttes jag som liten av mina äldre bröder", berättar Ebon. Hon föddes som nr 7 av 12 barn, efter sex pojkar. Lägenheten bestod av rum och kök. Höjdpunkten var när pappan kom hem från lång-resorna: "Några veckor varade härligheten, sedan försvann far igen. Det var ju hans liv och vi dyrkade det!"

Åren i folkskolan var stränga "men förgylldes av alla slagsmålen med läroverkseleverna från Västra Real. Eftersom skolans ära stod på spel, utplånades all könsskillnad, flickor och pojkar slogs sida vid sida.' De sex äldre bröderna - och slagsmålen? - bidrog nog till att Ebon aldrig var rädd att strida för sin åsikt.

12 år gammal lämnade hon skolan med goda betyg och gjorde sedan fulla dagsverken vid en kappfabrik med att plocka bort tråckeltråd och sy i knappar. Efter konfirmationen arbetade hon i nio år vid ett boktryckeri med bokbinderi. Arbetet började kl 7 på morgonen och när det var slut kl 7 på kvällen fortsatte Ebon till *Slöjdföreningens aftonkurser*. Vid 20 års ålder blev hon *ordförande* för facket kvinnliga sektion. Men när fackföreningen kollektivanslöts till (S) reserverade sig Ebon för utträde: -- "*Jag hörde till en familj där ingen älskade färdiga åsikter.*"

20 år gammal gick hon sommarkursen vid *Hallands läns folkhögskola*, där hon lärde känna *Märta André*, med. kand. med lång erfarenhet av socialt arbete. Med hennes stöd gav sig Ebon några år senare, efter en kollaps, studierna helt i våld. Hjälp var ett studielån som hon fick övertalas till. Lån var ju något förfärligt!

Efter Sigtuna folkhögskola kom hon in på *Socialinstitutet* i Stockholm, där Märta André var lärare. Samtidigt arbetade Ebon som amanuens vid biblioteket och på "ledig" tid läste hon engelska, tyska, latin. Efter socionomexamen fick hon dispens att läsa samhällsvetenskap vid Stockholms högskola. Hon blev snart amanuens i nationalekonomi hos professor Gösta Bagge, Socialinstitutets chef. Efter en otrolig pappersexercis - hon var ju inte student - fick Ebon till sist Kungl. Maj:ts tillstånd att avlägga sin fil. kand. och att fortsätta studera.

Krisåret 1932 utsågs hon som filosofie licentiat i nationalekonomi till bibliotekets chef. Genom populärvetenskapliga föreläsningar i bl a Fredrika Bremerförbundet blev "doktor Andersson" snart något av en kändis i kvinnokretsar.

Inför stadsfullmäktigevalet i Stockholm 1935 ringde "*en ledande högerkvinna och frågade rakt på sak vilket parti jag tillhörde. - "Egentligen inget alls", svarade Ebon, "men de senaste åren har jag röstat med högern."* Så kom Ebon Andersson huvudstupa in i politiken. Troligen uppmuntrades hon av Gösta Bagge, vars värderingar i sociala och ekonomiska frågor hon delade. Bagge hade samma år, 1935, efterträtt Arvid Lindman som högerens ledare

I en intervju sade Ebon: - "*Från början värderade man kvinnorna efter deras*

förmåga att 'komma upp' till männens nivå. Men kvinnan måste naturligtvis göra sin insats i enlighet med sin natur. Annars är förstås inte könet det väsentliga. Min pappa brukade säga: 'jag förstår inte vad de gruffar om, jag tycker karlar och fruntimmer är det bästa folk som finns.' Det är ungefär min inställning också." Det var individen man skulle se till, inte könet. Ofta ställde hon frågan: Varför skulle Vår Herre ha gjort oss så olika, om han menat att vi sedan skulle använda hela livet till att bli likadana?

Inför riksdagsvalet 1936 talade hon inför välfyllda lokaler. Det talades nu mycket om folkhemmet, där de starka skulle hjälpa de svaga. Befolkningsfrågan diskuterades också intensivt. Ebon betonade alltid hur viktigt det var att reformera familjebeskattningen. – "Tar man ut skatt efter bärkraft slipper man kanske höra hur kvinnornas lägre löner motiveras med att de i regel ej har försörjningsplikt." Som bokbinderiarbeterska hade hon haft 55 procent av det manliga ackordet i lön.

Den 11 januari 1937 intog Ebon Andersson, just 40 år fyllda, sin plats i andra kammaren. Hon efterträdde sjuksköterskan *Bertha Wellin* som högerns enda riksdagskvinna. Tio kvinnor fanns nu i riksdagen, alla i andra kammaren. Arbetet i riksdagen var tufft. Pulpeten i kammaren och ett litet skåp i korridoren för handlingarna. Tio skrivmaskiner för de 380 ledamöterna att dela på och 16 telefoner. Och ingen sekreterarhjälp.

Ebon började som suppleant i *andra lagutskottet*, som hade hand om de sociala frågorna. En av hennes första debatter gällde *lönerna för kvinnliga folkskollärare*, som efter en viss övergångstid föreslogs få samma lön som männen, dock inte högsta löneklassen. Ebon hade skrivit under en motion om lika lön NU. Det tillstyrktes av utskottet, men några högermän reserverade sig, kvinnorna borde ligga två lönegrader under männen!

I debatten gjorde Ebon rent hus med allt tal om lön efter försörjningsbörd: "Varför skall just folkskollärarinnor genom lägre lön bidra till sina manliga kamraters familjeförsörjning? Och hur skall det gå inom det privata näringslivet? Vem skall de högre lönerna övervältras på om det endast finns män anställda?" Det var i stället riksdagens sak att genom skatt efter bärkraft och andra insatser stödja barnfamiljerna. Beslutet blev att kvinnliga och manliga lärare fick samma lönevillkor redan året därpå, 1938.

Kvinnor hade numera rätt till alla statliga tjänster utom som präst och polis samt de befattningar vid länsstyrelserna som gällde ordning och säkerhet. Ebon och några andra motionerade därför om vidgad behörighet för kvinnor också vid länsstyrelserna. I kammaren hävdade en ledamot "att när kvinnan kommer till landshövdingestolen, då är landshövdingens auktoritet bruten".

Ebon tackade för hans ärliga inlägg: "Om det skulle vara så, att en kvinna är olämplig att spränga i spetsen för en polisstyrka, så är det väl ändå ganska osannolikt att både landshövdingen, landssekreteraren och landskamreraren skulle vara kvinnor. Är det så att herrarna äro så rädda för den saken så finns det en liten sats som man skulle kunna vända litet på. Man kan sätta in en bestämmelse om att 'i varje länsstyrelse skall finnas minst en man'. Då är man på den säkra sidan!" Men majoriteten nappade inte. Först 37 år senare, 1974 utsågs den första kvinnliga landshövdingen, statsrådet Camilla Odhnoff.

Våren 1938 avled Alexandra Skoglund som lett Högerns Centrala kvinnoråd sedan starten 1920. Någon strid om vem som skulle efterträda henne blev det inte. Trots att Ebon endast varit riksdagsman något år var hon, arbeterskan som vägrade kollektivansluta sig, redan en legend som gärna sågs som föredöme för unga kvinnor. Ebon övertog ansvaret för nära 30 000 medlemmar. I kvinnorrådet kunde hon stämma av sina egna åsikter och samtidigt få nya impulser. När hon 1958 lämnade posten fanns 65 000 medlemmar, mer än en fördubbling. Lika litet som hon ville ställa kvinnor mot₂ män ville hon ställa "utearbetande" kvinnor

mot hemarbetande. *De senare var också produktiva!* Inför valen höll Ebon alltid en rad anföranden runt om i landet i sprängfyllda lokaler och med långa tidningsreferat. Hösten 1938 handlade det ofta om ”*socialminister Möllers tal om en härskara av reformer. Men det är givet att man inte kan genomföra 8-timmars-dag, längre semester och nya helgdagar som 1 maj utan att pressa vårt ekonomiska liv. Bördorna bör lättas främst för de barnrika familjerna men reformpolitiken får inte urarta till en besinningslös utdelning av pengar och förmåner.*”

Partibladet StockholmsHögern beskrev 1938 Ebon som ”*kunnig, rättfram och ovanligt frispråkig. Då opponenter har ordet följer hon denne ytterst noga och man riktigt ser, huru hon vaktar på varje blotta som en katt vid ett råtthål. Sedan tar hon vid, man riktigt märker hur roligt hon tycker det är att mäta sin intellektuella styrka med motståndarens.*”

Och Ebon visade både fighting spirit och skärpa. Hon hade t ex motionerat om en utredning för ökad trygghet åt ensamt boende lärarinnor. Men utskottet vände enhälligt tummen ned. Ebon höll ett brandtal men ordföranden vidhöll sitt nej. Ebon fick replik: ”*Tillåt mig säga att det är ett något underligt sätt att stå på lärarinnornas sida genom att yrka avslag på åtgärder som kunde bli dem till hjälp. När herr Tengström säger att han inte vill komma lärarinnorna till livs, vill jag bara säga att de aldrig tänkt sig att det var herr Tengström som de behövde skyddas mot*” ' Motionen bifölls. En seger över ett enigt utskott, det var och är helt unikt!

Andra världskriget bröt ut den 1 september 1939. En urtima riksdag kallades in och samlingsregeringen kom till. Den dominerande frågan blev att hålla Sverige utanför kriget.

Ebon var sina frågor mycket trogen, envis skulle någon säkert säga. Hon motionerade och interpellade och spetsade till sina förslag, tills de gick igenom. År efter år ivrade hon för ökad hemvårdsutbildning för unga kvinnor, hon ville ha statens hjälp att ordna en frivillig samhällstjänst för kvinnlig ungdom, t ex hjälp med skördearbete när männen var inkallade eller med luftskydd, hon ville också ha utredning om kvinnlig försvarsplikt för icke stridande uppgifter. Ofta fick hon med sig första kammaren där det bara fanns män, men de verkliga motståndarna var andra kammarens fem S- kvinnor.

För Ebon var det viktigt också för kvinnorna att de bar sin del av bördan: ”*Endast männen får känna på de bördor som beredskapen kräver och lägga varje tanke på karriär åt sidan. När det gäller rättigheter då håller kvinnorna sig framme, anser många män, men när det gäller skyldigheter, då är de inte så intresserade.*” Detta bidrog nog också till att kvinnornas sakkunskap ofta negligerades. –”*Här tillsätts den ena viktiga kommittén efter den andra utan någon enda kvinna. Ett färskt och eklatant exempel är den stora abortutredningen som gjorts endast av män och 1941 års befolkningsutredning bestod av fyra män och noll kvinnor!* Ebon själv var faktiskt ett undantag, hon var ledamot i flera statliga utredningar.

Frågan om kvinnors försvarsplikt hänsköts till sist till en statlig utredning, som bestod av 8 män! En av många, många som stred på Ebons sida var hemskyddsinspektören Elisabeth Palme, Olof Palmes mor. 1944 antogs civilförsvarslagen där kvinnor vid skarpt läge kunde kallas in till t ex luftbevakning.

Att staten skulle hjälpa till att organisera, stödja och utbilda hemvårdarinnor föreslog högern redan 1939. Ebons trägna insatser ledde till en proposition 1943.

1941 motionerade Ebon och tre högermän om utredning för att bereda gifta kvinnor ökade tillfällen till *deltidsarbete* inom statlig tjänst. Motionen bifölls som vanligt i första kammaren men föll i den andra; alla kvinnorna utom Ebon var emot! Men hon återkom och 1944 tillsattes *deltidstjänstutredningen*. 3

I sina tal fortsatte Ebon att varna för Gustav Möllers socialpolitik: - *"Det har klart sagts ut att man tänker använda befolkningspolitiken som 'murbräcka' för socialismen."* Hon reagerade också mot tendensen att "ensidigt premiera de yrkesarbetande, dels därför att det beskar hemmens möjligheter att själva forma sin tillvaro, dels därför att förmåner vid sidan om, som stora barnstugesubventioner också för icke behövande, kunde medföra en press nedåt på kvinnornas löner." [Så är det idag, maxtaxan "dumpar" småbarns-föräldrarnas arbetsinsatser, vilket ger klart utslag i lönerna för undersköterskor, vårdbiträden, barnvårdare som alltså är starkt kvinnodominerade. Männens "har inte råd" att frivilligt söka sig till dem!

Inrikespolitiskt blev vindarna allt kyligare. 1944 antog socialdemokraterna sitt radikala efterkrigsprogram. *"Den socialistiska skördetiden"* skulle komma. Wigforss, som arbetat fram programmet, angav *"planhushållning och socialisering som ofrånkomliga för att kunna öka inflytandet och friheten för den stora massan av näringslivets anställda"*.

År 1945 kom freden och samlingsregeringen ersattes av en (S)-regering. Samma år hade Ebon efter åtta år som riksdagens enda högerkvinna fått sällskap av *Märta Boman*, småbrukarhustru, växeltelefonist och frälsningssoldat från Norrbotten. De kommande åren togs beslut om tre veckors semester, allmänna barnbidrag, allmän sjukförsäkring. Folkpensionen höjdes och blev generell – det senare drevs framför allt fram av högern. De hårdaste debatterna gällde socialiseringen, planhushållningen och skatterna.

Ebon Andersson själv fortsatte att varna för en alltför vidlyftig socialpolitik,

- * för familjernas självkänsla och självbestämmanderätt,
- * för de verkligt behövande som riskerade sättas på undantag,
- * för penningvärdet och tillväxten,

Det var *"omyndigförklaring"*, ansåg hon, när bidrag och subventioner blev så generella att "gåvorna" fick betalas av mottagarna själva. I stället arbetade hon envetet för en rättvis familjebeskattnings. 1945 skrev Ebon, som själv var ogift, en amper motion om rättvisare beskattning av äkta makar. Sambeskattningsen var länge så hård att förvärvsarbetande makar kunde tjäna grovt på att skilja sig och *"sedan leva lyckliga tillsammans i alla sina dar"* som Kar de Mumma skrev apropå Ebons motion. Motionen ledde till en utredning om sambeskattningsen där - kors i taket - 4 av 7 ledamöter var kvinnor, däribland Ebon.

1946 gjorde Ebon Andersson som första högerkvinna entré i första kammaren.. Samma år kom förslaget till nytt högerprogram. Ebon hade själv deltagit i arbetet, där Jarl Hjalmarson varit ordförande. Men på flera punkter hade hon inte fått sin vilja igenom. Inför högerkvinnorna levererade hon svidande kritik: - *"Man får intrycket att vi accepterar en massa socialistiska tankegångar."* Hon sågade förslaget om familjelön, som gick stick i stäv med hennes strävan efter lika lön. En ny kommitté tillsattes och där rönt hon framgång..

Talet om familjelön försvann och ersattes av *"män och kvinnor böra erhålla lika lön för likvärdigt arbete"*. Socialpolitiken skulle utgå från den enskildes självansvar och tryggheten öka genom en förbättrad socialförsäkring, med avgifter som så långt möjligt svarade mot förmånerna. Högern skulle med kraft verka för penningvärdets bevarande, för sänkt skattetryck och för att allt fler blev delaktiga i ägandet.

Nu efter kriget ljöd nya signaler. Bristen på arbetskraft var stor, tvärse mot vad Wigforss befarat, och lockropen efter kvinnor många. Nu kunde de på ett helt annat vis ställa villkor, så annorlunda mot på 30-talet då man t o m diskuterade straffskatt för makar som båda innehade tjänster.

Riksdagskvinnorna var inte sena att aktualisera kravet på *lika lön*: En gemensam motion skrevs med Ebon som första namn, om att staten borde tillämpa likalönsprincipen fullt ut. Statsutskottet avstyrkte men Ebon och de fyra högermännen där reserverade sig för utredning och fick med sig en S och en Fp. Och reservationen vann, i båda kamrarna.

En viktig seger för Ebon blev också propositionen om *insatser för att bereda dem som så önskar deltidsarbete* som antogs 1947. Möjligheten till deltid blev en enorm framgång. Det blev viktigt också för kommunerna och näringslivet att ordna fram deltidsarbeten, för att kunna konkurrera om kvinnorna. Så nog finns det mycket som också de nya moderaterna kan skryta med i sina idéprogram.

Riksdagsvalet 1948, det första efter kriget, dominerades av striden **socialism – frihet**. Finansminister Wigforss hade fortsatt med sin lågräntepolitik trots att de blivit svår brist på arbetskraft och kapital med inflation, importstopp och ransoneringsåtgärder som följd. Han drev också igenom en *kvarlåtenskapsskatt*, utöver arvsskatten: den som efterlämnade förmögenhet hade ådragit sig en *skuld till staten!* Från borgerligt håll sågs detta som ett steg mot socialisering av kapitalet. Ebon brännmärkte också inflationen, som halverat småspararnas och pensionärernas besparingar och skatterna som var högre än i länder som deltagit i kriget. I sin valbroschyr visade högerkvinnorna också på viktiga framgångar, *hemvårdarinnorna* som blivit en reform av oskattbar betydelse, bättre *civilförsvarsutbildning* inte minst bland kvinnorna, utredningen om *rättvisare beskattning* av makar, bättre möjligheter till *deltidsarbete* och nu utredningen om *lika lön*.

Utredningen om sambeskattningen blev klar 1949 och Ebons reservation om **tudelning** fick ett enormt genomslag. På en karikatyr stöter Ebon som en Jeanne d'Arc sin lans mot finansminister Sköld men både han och sedan Gunnar Sträng slog snart in på hennes linje. Värste motståndaren blev faktiskt folkpartiet. Tudelningen innebar att skatten på makarnas sammanlagda inkomst skulle vara lika hög som för två ensamstående med halva inkomsten var. Den tog hänsyn till att det var två som skulle leva på inkomsten, på samma standard. Tudelningen genomfördes successivt 1953 till 1966. Ensammanmamorna fick också rätt till samma skatteregler som makar. De få (3 procent) som ännu kunde förlora på sambeskattningen fick rätt till frivillig särbeskattning.

Sommaren 1950 hölls partistämman i Sundsvall. På en karikatyr i Medborgaren ses en stolt *Ebon i hatt med plymer*. Stolt kunde hon nog vara, för första gången fick högerkvinnorna utse sin *centralstyrelse* själva, i 30 år hade den utsetts av partistämman!

Ebon engagerad sig också hårt i *bostadspolitiken*. Sedan 1942 rådde hyresstopp trots att inkomsterna sedan dess stigit med bortåt 100 procent. Nybyggda lägenheter subventionerades mycket kraftigt, vilket fick betalas av de 200 000 som stod utan bostad och alla som bodde omodernt i hus som höll på att förfalla genom hyresstoppen. För att visa att det gick att bygga billigare med konkurrens lät kvinno- och ungdomsförbundet bli att uppföra ett tvåfamiljs hus k Selvaaghus, efter norsk modell, till synnerligen låga kostnader. Men socialdemokraterna ville inte veta av konkurrens och bostadsköerna blev bara längre. [Huset kostade 31 500 kr, i dag runt 360 000 kr, att bygga per lägenhet om kök, vardagsrum, kök, tre sovrum, klädkammare och badrum!]

Så kom till sist betänkandet *Lika lön i det statliga lönesystemet* år 1953, efter 6 1/2 års arbete. Lika lön definierades som "*lika lön för man och kvinna för likvärdig arbetsuppgift*." Inom statlig verksamhet som fångvård och mentalvård var många tjänster med i stort samma arbetsuppgifter uppdelade på kvinnliga tjänster med mycket låga löner och manliga tjänster med löner som man kunde försörja en familj på. Sådana kvinnliga tjänster

föreslogs nu få lönen höjd till den manliga lönenivån.

Det är ingen tvekan om att Ebon var populär, också bland motståndarna. Dels genom sin humor, dels genom en uppkäftighetens förmåga att vinna respekt. Hon behärskade många områden och man visste att hon alltid menade vad hon sade och att hon sade vad hon menade.

Socialdemokraterna och bondeförbundet hade gått i koalition 1951. För att fortsätta reformarbetet skulle den indirekta beskattningen öka, något som Ebon direkt motsatte sig: *”60 procent av inkomstskatterna kommer från de lägre hushållsinkomsterna men hela 80 procent av de indirekta skatterna kommer från samma lägre inkomster. Socialpolitiken betalas ingalunda av de rika, som man försöker göra gällande, utan av de 'hjälpna' själva.”* Högern och Ebon stred också hårt mot införandet av en oms på 4 procent: - *”Om några år är den annars uppe i 10 procent.”* – *”Grovt förtal”*, sa motståndarna. Vi vet hur det gick.

- *”Socialpolitik blir förmyndarpolitik om det blir generell utdelning av förmåner”*, hävdade Ebon. Samtidigt fick många inte den hjälp just de behövde. Inför 1960-talet kallade kvinnoförbundet till debatt om just Framtidens socialpolitik. Ebon inledde tillspetsat: *”Samhället hjälper i onödan i sådan utsträckning att det inte får råd att hjälpa i nöden. De stora generella bostadssubventionerna är ett av många exempel.”*

1958, efter 20 framgångsrika år, lämnade Ebon Andersson över ordförandeklubban i kvinnoförbundet till *Karin Wetterström*. Vid högerstämman dagen därpå hyllades Ebon av Jarl Hjalmarson för två decenniers arbete - *friskt, frejdigt, fränt*.

Familjeskattefrågorna fortsatte att engagera Ebon. Barnbidragen täckte inte kostnaderna för barnen, vilket fick henne att envetet strida för barnavdrag och för att förvärvsarbetande föräldrar borde få dra av styrkta, nödvändiga *omkostnader för barntillsyn*. Då kunde de betala bättre och det bli högre kvalitet på omvårdnaden.

Så inleddes Ebons sista riksdagsår den 10 januari 1966 . Tidningarna hade åter feta rubriker: Ebon hade som första kvinna blivit ålderspresident, den som hade flest riksdagar bakom sig. I Medborgaren skrev Nils Carlshamre: *”Satsmelodin från Majorna ljuder ännu i hennes tal. Slagfärdigheten har hon också och förmågan att dra en historia med poängen på rätt ställe. Lägg till allt detta att hon vet och kan och har erfarenheter av mer än de flesta av svenska folkets valda ombud och att hon har pondus, en sorts kärv pompa som gjort att ingen någonsin försökt knäppa nötter med Ebon och första kammaren har fått en värdig ålderspresident.”* Hösten 1966 fyllde Ebon 70 och den 15 december lämnade hon riksdagen, efter 30 hela år.

Knappt tre lediga år förunnades Ebon Andersson. Dagligen besökte hon sin gamla sjuka vän och mentor Märta André innan hon själv hastigt avled den 3 oktober 1969 av hjärtbesvär, ännu inte 73 år fyllda. *En kraftfull, nästan barsk men ytterst godhjärtad kvinna* (enligt Leif Cassels memoarer) *fanns inte mer*.

Många av de idéer som Ebon Andersson förfäktade i sociala och ekonomiska frågor samt i fråga om skatterna är om möjligt ännu mer aktuella i dag. Hennes engagemang skulle väl behövas, för *skatter* som tas ut efter bärkraft och försörjningsbörda och för att offentliga insatser främst riktades mot verkligt behovande. Den *omyndigförklaring av familjen*, som Ebon varnade för, har steg för steg genomförts sedan 1970 då Alva Myrdals jämlikhetspolitik började slå igenom.

Vid beskattningen har varje hänsyn till försörjningsansvar

försvunnit.

Överbeskattningen av barnfamiljerna har omvandlat deras pengar till politisk makt över dem själva. I dag har över 80 procent av stödet till småbarnshushållen en starkt styrande utformning. [Det gäller föräldraförsäkringen vid barnafödelse, bostadsbidragen och barnomsorgsstödet, något som vi nog inte tänker på så ofta.] Men bryr sig ens moderaterna?

I sin ständiga kamp för *penningvärdets bevarande* skulle Ebon nog ha sett sig bönhörd genom att detta blivit den självständiga riksbankens centrala uppgift.

Målet *lika lön för likvärdigt arbete* är långt ifrån nått. Ebon skulle inte ha förlitat sig på allt mer sofistikerade jämställdhetsplaner eller den nytillsatta utredningen om de låga kvinnolönerna utan gått till roten med frågan. Ebon påpekade ständigt att *indirekta skatter* slog särskilt hårt mot hushåll med lägre skatteförmåga. Så var det och så är det. Ändå firar de ständigt nya triumfer i Sverige. Bl a har de bidragit till världens kanske högsta boende- och uppvärmningskostnader.

Den *tudelning*, som Ebon Andersson så osjälviskt arbetade för, tillämpas i dag av många europeiska länder som Norge, Tyskland, Frankrike, Irland, Luxemburg, Portugal förutom i USA där Ebon en gång hämtade idén.

Jag ska sluta med *Vi Stockholmares* avskedsord: *En personlighet har lämnat arbetet - en färgstark, kunskapsrik, humorfylld personlighet. Salut!*

ooo

Ebon Andersson, 1896-1969. Några data

Född 1896 i Majorna, Göteborg

1911-20 typograf- och bokbinderiarbeterska

1916-20 ca, styrelseledamot i bokbinderifacket

1917-20 ca, ordförande för den kvinnliga sektionen

1917 sommarkurs Hallands läns folkhögskola

1920/21 sommar- och vinterkurs Sigtuna folkhögskola

1922-24 Socialinstitutet i Stockholm

1924 amanuens i nationalekonomi, läser nationalekonomi, historia, statskunskap

1928 juni, Kungl. Maj:ts tillstånd få ut fil. kand. Tillstånd läsa vidare till fil.lic.

1931 hösten, fil lic-arbete: "*Fackföreningarnas taktiska metoder med särskild hänsyn till deras inverkan på arbetskraftens fördelning*". Med utmärkt beröm godkänd i nationalekonomi. I december förklarade Humanistiska fakulteten henne för *filosofie licentiat i nationalekonomi*.

1932 skolöverstyrelsens stora kurs för bibliotekarierna vid stadsbibliotek m m.

1932-61 Bibliotekarie vid *Socialvetenskapliga biblioteket*

1935-38 stadsfullmäktige i Stockholm

1937 jan. - 1966 31 dec. Riksdagsledamot 2:a och från 1946 1:a kammaren

32 riksdagar (däribland 2 urtima)

1938-1958 Ordförande högerkvinnorna

1945-1966 Ledamot av högerens förtroenderåd

1946 Första kvinnliga suppleanten i Statsutskottet

1948-50 Första kvinnliga statsrevisorn i riksdagen. Suppleant 1947

1950 Första kvinnliga ord. ledamoten i Statsutskottet

1952 Ledamot av Nordstjärneorden, första gången kvinnor utsågs.

1954-1966 Kanslideputerad i riksdagen, vice ordf. 1958-66

1966 Första kammarens ålderspresident

1969 3 oktober. Död i hjärtbesvär

Ledamot lösdriverilagstiftningskommittén 1937-39
Ledamot socialutbildningssakkunniga 1942-46
Ledamot 1944 års pensionsutredning 1944-50
Ledamot sambeskattningssakkunniga 1946-49
Ledamot likalönskommittén 1947-53
Ledamot löneförfattningsberedningen 1956-65
Ledamot statens flyktingnämnd 1945-50
Ledamot Djurgårdsnämnden 1948-64
Ledamot av Nordiska rådet 1962-65, suppleant 1952-61

Några källor: 30 års riksdagstryck

Offentliga utredningar, där Ebon Andersson deltagit

Ebon Anderssons efterlämnade handlingar med tidningsklipp och talutkast från 30 år.

Högern vill... 1946 års handlingsprogram för högerpartiet. 1946.

Julin, Gösta, Herr greve och talman. Livet i tvåkammarriksdagen. Stockholm 1991.

Kvinnoförbundet 50 år. Utgiven av Moderata Samlingspartiets Kvinnoförbund.

Historiekommitté: Irma Pettersson, Ninnan Loman och Britta Jernberg. Maj 1970.

Lindberger, Anders, minnesruna över Ebon Andersson i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksvärlden* 57/1970.

Cassel, Leif, *Såvitt jag minns.* 1973.

Stockholms universitetsbiblioteks Rapport 19. 1993

Moderata pionjärer, utg. av Moderata Kvinnors historia, Ingegerd Troedsson, *Flickan från Majorna som blev akademiker, riksdagsman och högerkvinnoledare.*